
**Πανελλήνιο
Συνέδριο
Αρχιτεκτονικής
Τοπίου**

Η απόδοση και αποτύπωση του φυσικού τοπίου ως εκπαιδευτικό αντικείμενο των γεωγράφων στην Ελλάδα

*Α.Π.Θεσσαλονίκης
Μάιος 2005*

Χάρης Παπαϊωάννου
Αρχιτέκτων Μηχ/κός Ε.Μ.Π., Αρχιτέκτων Τοπίου
MA Landscape Studies – University of Westminster,
Λέκτορας με ΠΔ 407/80
Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Γεωγραφίας
Υποψ.Διδ.Τμήματος Πολεοδομίας Ε.Μ.Π.
Ραβινέ 22, Κολωνάκι 11521, Αθήνα,
τηλ.: 210-72.16.821 fax: 210-72.16.818
e-mail : info@harrypapaiouannou.gr

Στόχος:

- να εξετάσει τη **φύση** του αντικειμένου
- να εξετάσει το **βαθμό αναγκαιότητάς** του στο πρόγραμμα σπουδών
- να καταγράψει και να αξιολογήσει την **ανταπόκριση** των σπουδαστών

Απόδοση του τοπίου :

- εστιάζεται σε περισσότερο «**υποκειμενικά**» **στοιχεία** του χώρου, όπως οι ανθρώπινες προτιμήσεις ή συμπεριφορές
- «**ποιοτικός**» χαρακτήρας

Αποτύπωση του τοπίου :

- εστιάζεται σε «**αντικειμενικά**» **δεδομένα**, όπως τα αδιαμφισβήτητα χωρικά στοιχεία
- «**ποσοτικός**» χαρακτήρας

Αρχές και εκπαιδευτικό αντικείμενο :

- **μεταφορά** και **κωδικοποίηση** των δεδομένων του τοπίου (αντικειμενικών και υποκειμενικών)
- **συνδυασμός ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών**
- Καταγραφή **κατόπιν κριτικής επιλογής**
- **Διαφοροποίηση** από επιτόπια έρευνα και καταγραφή

- **πολυδιάστατη προσέγγιση του τοπίου**
που ξεπερνάει σε πολλά επίπεδα την απλή σχεδιαστική ή λεκτική καταγραφή
- **Τόπος διεξαγωγής μαθήματος : Μυτιλήνη**

Πλαίσιο - προϋποθέσεις:

- Η συνδυαστική λειτουργία προϋποθέτει σχετική **ωριμότητα** από την πλευρά των σπουδαστών
- επίμονη **εξάσκηση**
- επαφή με το τοπίο **σε όλες τις εποχές** του έτους
- **εξοικείωση με επιμέρους γνωστικά αντικείμενα** του τοπίου (π.χ. γεωλογία) λόγω **ορολογίας**

SLOPE

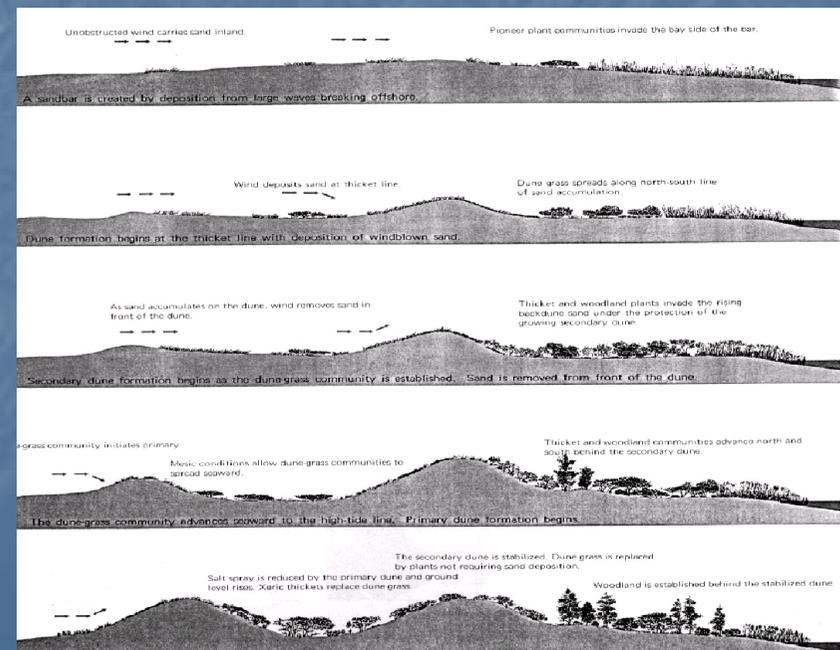
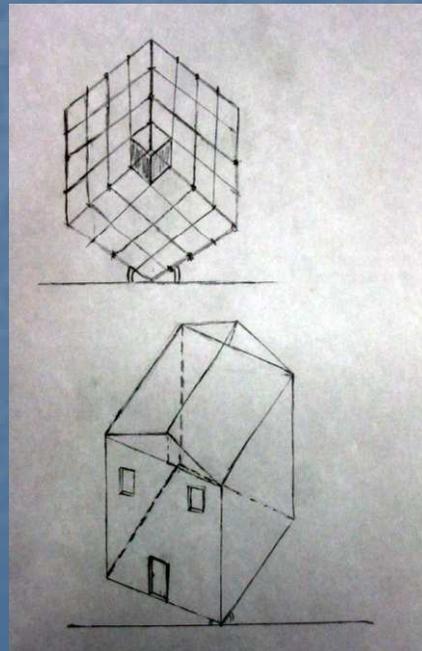
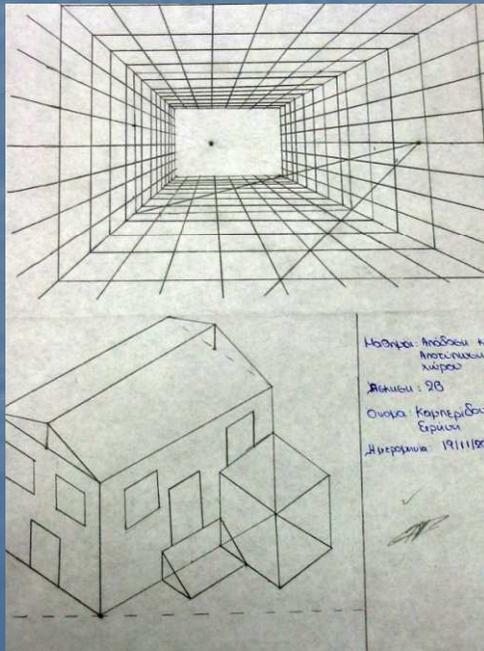
SURFACE DRAINAGE

Σχεδιαστικές απεικονίσεις:

- Συμβολή αρχιτεκτονικών σχεδίων
αντίληψη του τοπίου «σε τομή» - ανάλυση υψομετρίας
αντίληψη του τοπίου «σε κάτοψη» - χωρικές σχέσεις των
στοιχείων που συνθέτουν τη δομή της περιοχής οριζοντιογραφικά
- Τοπογραφικό σχέδιο
- Χάρτης

Στόχος :

Έλεγχος της ορθότητας μιας απεικόνισης και δυνατότητα αντιστοίχισης με τον πραγματικό χώρο

1. Τεχνική έκθεση:

- Δυνατότητα απόδοσης των «αντικειμενικών» στοιχείων του τοπίου
- **Ελεύθερη περιγραφή (non technical summary)** : αποδέσμευση από την αυστηρά τεχνική γλώσσα, μπορεί να προσφέρει **υποκειμενικότητα**, που άλλωστε συνοδεύει εξ' ορισμού το τοπίο ως έννοια
- Σημασιολογική διαφοροποίηση (semantic differentiation method)

Στόχοι :

- Χρήση κατάλληλης **ορολογίας**
- Δόκιμος **χειρισμός του λόγου**,
- **Οργάνωση – δομή - σύνταξη** (κατανομή της πληροφορίας σε επιμέρους ενότητες και στάδια)

- **Αναλυτική και περιγραφική προσέγγιση** - προσπάθεια συνδυασμού των επιμέρους γεωγραφικών πληροφοριών με την εξαγωγή συμπερασμάτων και προσωπικών εκτιμήσεων.
- Χρήση **μη-επιστημονικών πηγών**
- **Προσωπική τοποθέτηση**

Αδυναμίες – προβλήματα (στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο) :

- Ανεπαρκής υποδομή
- λανθασμένη χρήση της ορολογίας
- αδυναμία σύνταξης τεχνικού κειμένου
- έντονη αδυναμία χειρισμού του λόγου
- Αδυναμία στοιχειοθέτησης προσωπικής τοποθέτησης – νοοτροπία «σωστού – λάθους»

Σημασιολογική διαφοροποίηση:

Στόχοι :

- Απόδοση του τοπίου με χρήση επιθετικών προσδιορισμών
- Συσχετισμός με βιβλιογραφία

Αδυναμίες – προβλήματα (στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο) :

- Περιορισμένη γνώση ανάλυσης του τοπίου
- Έλλειψη γνώσης θεωρίας του τοπίου
- Παρερμηνεία ως «εύκολης λύσης»

2. Τοπογραφικό σχέδιο:

Στόχοι :

- Ικανότητα ερμηνείας τοπογραφικού σχεδίου
- Ικανότητα αντιστοίχισης του τοπίου σε χωρικές διατάξεις. Δόκιμος χειρισμός του λόγου

SLOPE

SURFACE DRAINAGE

3. Ποιοτικό λειτουργικό διάγραμμα :

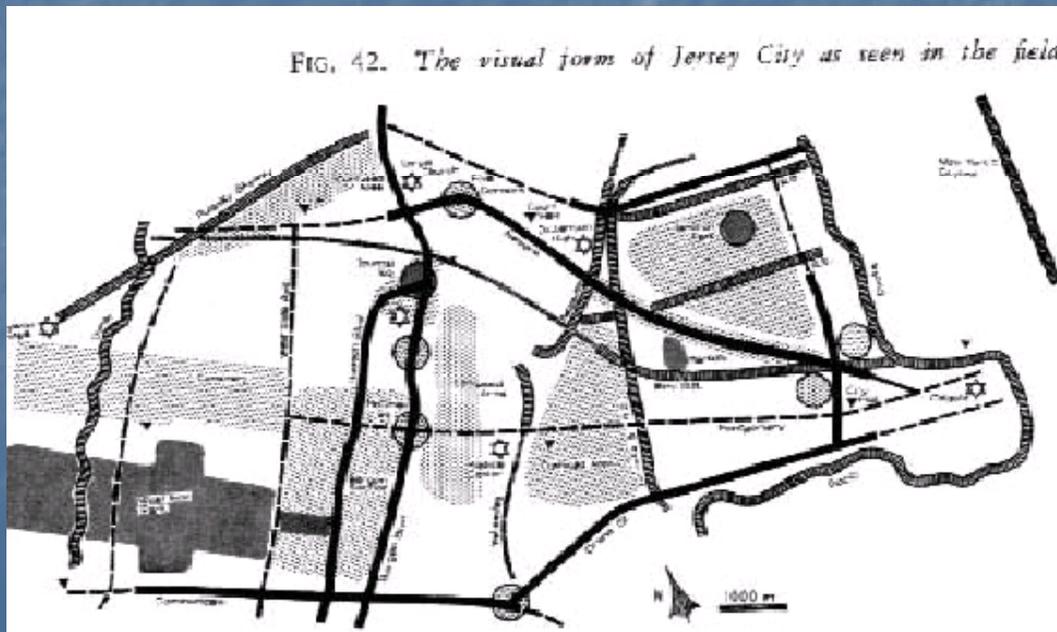
- Λειτουργικές σχέσεις τοπικών στοιχείων
- Οπτικές και αντικηπτικές σχέσεις τοπικών στοιχείων (π.χ. Kevin Lynch – Image of the city)
- Διαχωρισμός «αντικειμενικών» - μετρήσιμων δεδομένων και «υποκειμενικών» - μη μετρήσιμων
- Ικανότητα κριτικής ανάγνωσης της παρεχόμενης πληροφορίας και «φιλτραρίσματος»

Στόχοι :

- Διαχείριση της παρεχόμενης πληροφορίας ανάλογα με τη σημασία συμμετοχής της στην απόδοση του τοπίου
- **Ανάπτυξη και εξάσκηση της κριτικής σκέψης των σπουδαστών**
- Οπτικοποίηση του τοπίου με τα λιτότερα μέσα – κατάλληλη διαχείριση υπομνηματισμού

Αδυναμίες – προβλήματα (στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο) :

- Αδυναμία κατανόησης της διαφοράς λειτουργικού διαγράμματος, χάρτη και τοπογραφικού σχεδίου
- Δυσκολία αφαίρεσης της «περιττής» πληροφορίας και υπογράμμισης της «κρίσιμης» πληροφορίας

4. Ελεύθερο σχέδιο :

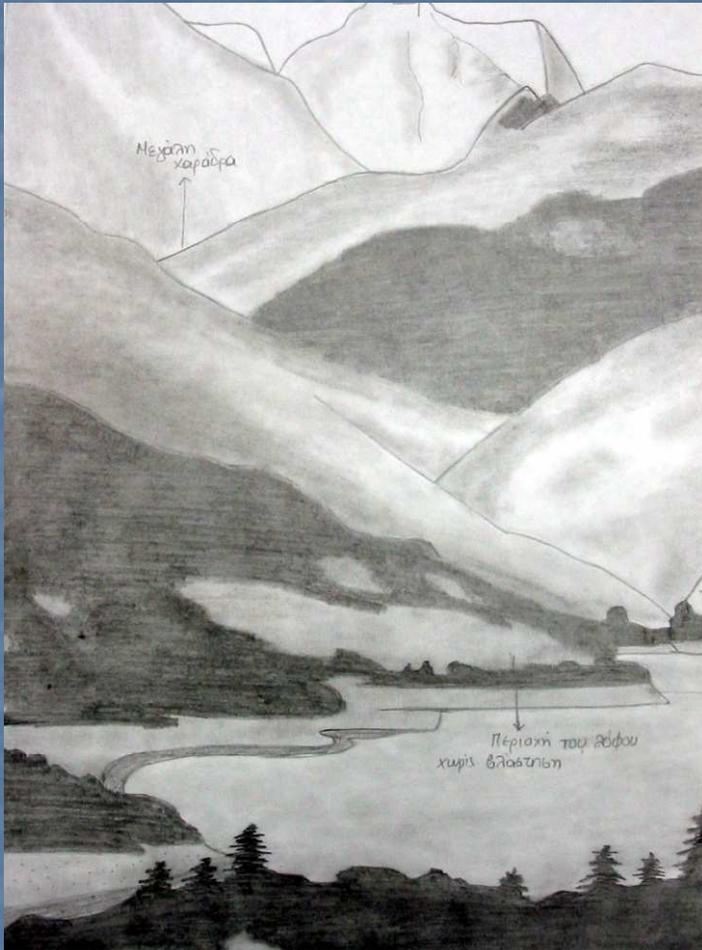
- Προαπαιτούνται βασικές γνώσεις ελεύθερου σχεδίου

Στόχοι :

- Όσο γίνεται πιστότερη απόδοση των στοιχείων και ποιοτήτων του τοπίου : χωρικά στοιχεία, αισθητική ποιότητα, λειτουργικές σχέσεις, διαχωρισμός ενοτήτων, κλπ.
- Συνδυασμός οπτικής απεικόνισης και σχολιασμού – ανάλυσης
- απόδοση του γεωγραφικού χαρακτήρα
- Στοιχειοθέτηση **υποβάθρου** που θα δεχτεί πληροφορία για την αποτίμηση του τοπίου - ι συμπλήρωση με σύντομες λεκτικές παρατηρήσεις
- **Διάκριση από τη ζωγραφική και τη φωτογραφική απεικόνιση**

Αδυναμίες – προβλήματα (στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο) :

- Αδυναμία κατανόησης της μεθόδου λόγω περιορισμένων σχεδιαστικών δεξιοτήτων («έλλειψη ταλέντου»)
- Παρερμηνεία με ζωγραφικές προσεγγίσεις
- Αδυναμία συνδυασμού με λεκτικές παρατηρήσεις αναλυτικού χαρακτήρα

Συμπεράσματα :

Αδυναμίες - προβλήματα :

- Ως εκπαιδευτικό αντικείμενο εμφανίζεται εκ πρώτης όψεως ως **ασαφές και αμφίβολο**
- **Σε σχέση με τα μαθήματα που στοιχειοθετούν τον πυρήνα των σπουδών γεωγραφίας** (ανθρωπογεωγραφία, δημογραφία, χωρική στατιστική, πολιτισμική γεωγραφία, κλπ.), η απόδοση και αποτύπωση του τοπίου συχνά υποβιβάζεται, παρερμηνεύεται ως «σχέδιο», ελεύθερο ή μη, που περισσότερο αποπροσανατολίζει παρά εφοδιάζει τους υποψήφιους γεωγράφους με ένα σημαντικό εργαλείο ανάγνωσης του τοπίου
- **Ανάγκη κάλυψης των προϋποθέσεων και των απαραίτητων εκπαιδευτικών προαπαιτήσεων** (γνωσιολογικών, μεθοδολογικών, ανάλυσης, υπομνηματισμού)
- **Ανάγκη συσχετισμού** με την ευρύτερη θεωρία του τοπίου ή την ειδικότερη εξέταση των μεθοδολογιών ανάλυσης και αντίληψης
- **Ανάγκη επαφής με το τοπίο** καθ' όλη τη διάρκεια του έτους – εποχιακή κινητικότητα

Δυνατότητες :

- Προάγεται και αναπτύσσεται η δυνατότητα **συνδυασμού δεδομένων** από επιμέρους γνωστικά πεδία και συνεπώς αντιμετωπίζεται το τοπίο **ολιστικά** και **διεπιστημονικά** – **αποκατάσταση του συνολικού νοήματος του τοπίου**
- Εξασκείται η **αντιστοιχισή** του τοπίου ως πραγματικός χώρος με τις όποιες απεικονίσεις και καταγεγραμμένα δεδομένα που το χαρακτηρίζουν
- Προάγεται η **βιωματική επαφή** μελετητή και τοπίου
- **Βελτίωση αποτελεσματικότητας** ρόλου γεωγράφων τόσο σε σπουδαστικό, όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο

